

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

ISSN 2306-6814

9 772306 681405

Науково-практичний журнал

№ 1 січень 2023

Головний редактор:

Ємельянов В.М.,
доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України

Заступники головного редактора:

Антонова Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Нора Г.А.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальні секретарі:

Штиршов О.М., кандидат наук з
державного управління, доцент
Тимофеев С.П., кандидат наук з
державного управління, доцент
Кучеренко Г.Б.

Члени редакційної колегії:

Abbas Mardani, Ph.D. in Philosophy Management (USA)
Бартош Гордецки, доктор політичних наук, професор факультету журналістики й політичних наук Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща)
Беглиця В. П., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Гармідер А. Д., доктор економічних наук, доцент
Гнат'єва Т. М., кандидат економічних наук, доцент
Гришова І. Ю., доктор економічних наук
Дацій О. І., доктор економічних наук
Денисенко М. П., доктор економічних наук, професор
Козловський С. В., доктор економічних наук, професор
Кравчук А. О., кандидат економічних наук, доцент
Кушнір С. О., кандидат економічних наук, професор
Лазарева О. В., доктор економічних наук, професор
Ніколюк О. В., доктор економічних наук, професор
Плеханов Д. О., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Резнікова Н. В., доктор економічних наук, професор
Сазонець І. А., доктор економічних наук, професор
Сазонець О. М., доктор економічних наук, професор
Сорока С. В., доктор наук з державного управління, професор
Стоян О. Ю., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, доцент
Тарасова Т. О., доктор економічних наук, професор
Чвортко Л. А., кандидат економічних наук, доцент
Яременко Л. М., к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Ярошевська О. В., доктор економічних наук, професор

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 1 січень 2023 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць

Журнал включено до переліку наукових фахових
видань України з питань

ЕКОНОМІКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Категорія «Б»

(Наказ Міністерства освіти і науки України від
02.07.2020 № 886)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);
— SIS;
— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23727-13567ПП від 17.12.2018 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 458-10-73
(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net
www.nayka.com.ua
www.investplan.com.ua

Засновники:

*Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"*
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою
редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть
автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів
публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе
відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 05.01.23 р.
Підписано до друку 05.01.23 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 21.4.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 0501/2.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2023

РОЗМІЩЕННЯ СТАТТІ

1. Вимоги щодо змісту наукової статті.

1.1. Високий науковий рівень статті.

1.2. Приймаються раніше не опубліковані наукові статті.

1.3. Автор несе відповідальність за оригінальність тексту статті (за плагіат відповідає автор).

1.4. Стаття повинна бути написана українською, російською або англійською мовою.

1.5. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних назв, географічних назв та інших відомостей, а також за те, що в матеріалах не містяться дані, що не підлягають відкритій публікації.

1.6. Остаточне рішення про публікацію ухвалюється Редакційною колегією, яка також залишає за собою право на додаткове рецензування, редагування і відхилення статей.

2. Вимоги щодо оформлення наукової статті.

2.1. У статті з лівого боку має стояти індекс УДК (Регистр – «ВСЕ ПРОПИСНЫЕ»)

2.2. Ініціали та прізвище автора. Через кому після ПІБ зазначається науковий ступінь, вчене звання, посада, науковий заклад. (На мові статті, українською (якщо стаття не україномовна) та англійською мовою). ORCID ID.

2.3. Назва статті (Регистр – «Как в предложениях») мовою статті, українською (якщо стаття не україномовна) та англійською мовою.

2.4. Анотація.

2.4.1. Мовою статті (обсяг не менш як 100 слів).

2.4.2. Англійською мовою (обсяг не менш як 1800 знаків без пробілів).

2.4.3. У статті не українською мовою обов'язкова анотація українською мовою (обсяг не менш як 1800 знаків без пробілів).

2.5. Ключові слова (5–8 слів) мовою статті, українською (якщо стаття не україномовна) та англійською мовою.

2.6. Текст статті.

У статті повинні міститись (із виділенням у тексті) такі елементи:

— постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

— аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;

— формулювання цілей статті (постановка завдання);

— виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових

результатів;

— висновки з проведеного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі;

— список літератури;

— список літератури (References) в романському алфавіті.

Згідно з новими правилами, які враховують вимоги міжнародних систем цитування, автори статей повинні давати список літератури в двох варіантах: один мовою оригіналу і окремим блоком той же список літератури (References) в романському алфавіті (harvard reference system), повторюючи в ньому в тому ж порядку всі джерела літератури, незалежно від того, чи є серед них іноземні.

Для правильного оформлення, скористайтеся рекомендаціями <http://www.economy.in.ua/d/references.doc> або замовте цю послугу в редакції (див. анкету для автора).

3. Технічні вимоги до статті.

3.1. Обсяг рукопису — 20—35 тис. знаків, включаючи рисунки, таблиці.

3.2. Стаття повинна бути виконана у форматі А-4 текстового редактора Microsoft Word for Windows (шрифт – Times New Roman). Якщо стаття зроблена в редакторі Microsoft Word (версія 2007) і має розширенням .docx, обов'язково потрібно відправити додатково файли статті Perezberezeni u format .doc dla Microsoft Word (версія 97-2003) або .rtf. Назва файлу має відповідати прізвищу автора (наприклад: Іванов або Ivanov).

3.3. Кількість табличного матеріалу та ілюстрацій повинна бути доречною. Цифровий матеріал подається у таблиці, що має порядковий номер (наприклад, Таблиця 1.) і назву (друкується над таблицею посередині жирним шрифтом). Ілюстрації також потрібно нумерувати і вони повинні мати назви, які вказуються під кожною ілюстрацією (наприклад, Рис. 2. Переваги ефективної структуризації попиту).

3.4. Рисунки, виконані у MS Word, потрібно згрупувати; вони повинні бути єдиним графічним об'єктом. Для рисунків, зроблених у програмі Excel, потрібно додатково до статті відправити файл Excel (2003).

3.5. Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Equation і нумеруються з правого боку.

3.6. Посилання на літературу в тексті необхідно подавати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56–59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.

3.7. У статті не повинно бути переносу слів та макросів При наборі слід вимкнути автоматичний «м'який» перенос (заборонені «примусові» переноси – за допомогою дефісу). Абзаци позначати тільки клавішею «Enter», не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша «Tab»).

4. Матеріали, які потрібно подати до редакції.

4.1. Стаття, рисунки окремими файлами (якщо потрібно (див. пункт 3.4)).

4.2. Анкета (скачати на сайті).

4.3. Рецензія на статтю* (з підписом рецензента та печаткою):

— якщо автор або один із співавторів не має наукового ступеня (статті українською, російською або англійською мовами);

— якщо в статті один автор, який не має наукового ступеня доктора наук (статті англійською мовою).

Матеріали надсилати на електронну адресу economy_2008@ukr.net

* Рецензію та витяг редакція має право запросити у автора з науковим ступенем.

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 1 січень 2023 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Виговська Н. Г., Полчанов А. Ю., Довгалюк В. В.

Бюджетування видатків на розвідку та оцінку запасів корисних копалин 5

Лутковська С. М., Коломієць Т. В., Зеленчук Н. В.

Перспективи розвитку відновлюваної енергетики в контексті євро інтеграційних процесів на шляху до сталого економічного розвитку 11

Жукова Л. М., Шульга М. Д.

Інноваційний розвиток підприємств в умовах соціально-економічної нестабільності 22

Ватаманюк-Зелінська У. З., Куришко Н. В.

Фінансове забезпечення соціальних гарантій для внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану 28

Макаренко А. П., Тринутень О. Ю.

Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати суб'єкта малого підприємництва для підвищення ефективності управління малим бізнесом 36

Близнюк А. С., Дячков О. О.

Сучасні глобальні виклики, загрози та ризики економічній безпеці національної економіки 42

Халатур С. М., Грабчук О. М., Богачов Я. Д.

Удосконалення теоретичних засад управління фінансовими ресурсами комерційного банку 48

Кулініч Т. В., Шевченко М. М., Рейс Т. Т., Борковський А. М.

Зарубіжний досвід формування інвестиційної стратегії у кризовий період 54

Роганова Г. О., Климаш Н. І., Третьяк К. В.

Моделювання впливу визначальних факторів на рівень державного боргу України 61

Непокупна Т. А., Шевченко Б. О., Сухорада В. В., Долгов В. А.

Соціально-економічні детермінанти споживання вживаних речей домогосподарствами України 71

Терешко Ю. В., Тардаскіна Т. М., Толкачова Г. В., Банкет Н. В.

Оцінка економічної доцільності розвитку вітчизняної мережі супутникового зв'язку на базі Starlink 79

Алхімова В. В., Дюгованець О. М.

Особливості менеджменту телекомунікаційних підприємств в умовах цифрової економіки 86

Кельман В. Д.

Режимний інструментарій управління та адміністрування об'єктів мережевого ритейлу 91

Титиш Б. Й.

Теоретична інтерпретація еволюції конкурентних відносин в економіці 96

Державне управління

Герент'єва А. В., Колодка А. В., Колодка Ю. О.

Аналіз сучасних наукових підходів до оцінки антикризового управління інформаційними загрозами під час російсько-української війни та шляхи їх удосконалення 103

Васильєв І. О., Тищенко В. О., Єременко С. А., Прусський А. В., Скоробагатько Т. М.

Дії населення в надзвичайних ситуаціях в умовах воєнного стану 107

Дуброва О. М.

Пропозиції щодо вдосконалення механізму формування інтелектуального капіталу на рівні вищої освіти 113

Гринь Д. В.

Теоретичні аспекти захисту честі, гідності та ділової репутації публічних осіб 119

INVESTYTSIYI: PRAKTYKA TA DOSVID

№ 1 / 2023

CONTENTS:

Economy

Vyhovska N., Polchanov A., Dovgaliuk V.

BUDGETING EXPENDITURE FOR EXPLORATION AND EVALUATION OF MINERAL RESERVES 5

Lutkovska S., Kolomiiets T., Zelenchuk N.

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF RENEWABLE ENERGY IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION
PROCESSES ON THE WAY TO SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT 11

Zhukova L., Shulga N.

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN CONDITIONS OF SOCIAL AND ECONOMIC INSTABILITY 22

Vatamanyuk-Zelinska U., Kuryshko N.

FINANCIAL SECURITY OF SOCIAL GUARANTEES FOR INTERNALLY DISPLACED PERSONS UNDER
THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL 28

Makarenko A., Tryputen O.

IMPROVEMENT OF THE ACCOUNTING AND AUDIT OF WAGES OF A SMALL BUSINESS ENTITY TO IMPROVE
THE EFFICIENCY OF SMALL BUSINESS MANAGEMENT 36

Bliznyuk A., Dyachkov O.

MODERN GLOBAL CHALLENGES, THREATS AND RISKS TO THE ECONOMIC SECURITY
OF THE NATIONAL ECONOMY 42

Khalatur S., Hrabchuk O., Bohachov Ya.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF A COMMERCIAL BANK IMPROVEMENT 48

Kulinich T., Shevchenko M., Reis T., Borkovskyy A.

FOREIGN EXPERIENCE IN INVESTMENT STRATEGY FORMATION FOR CRISIS PERIOD 54

Rohanova H., Klymash N., Tretiak K.

MODELING THE INFLUENCE OF DETERMINING FACTORS ON THE LEVEL OF THE NATIONAL DEBT
OF UKRAINE 61

Nepokupna T., Shevchenko B., Sukhorada V., Dolhov V.

SOCIO-ECONOMIC DETERMINANTS OF CONSUMPTION OF USED ITEMS GOODS BY HOUSEHOLDS OF UKRAINE 71

Tereshko Yu., Tardaskina T., Tolkachova H., Banket N.

ESTIMATION OF ECONOMIC EXPEDIENCY OF DEVELOPMENT OF DOMESTIC SATELLITE
COMMUNICATION NETWORK BASED ON STARLINK 79

Alkhimova V., Diugowanets O.

FEATURES OF MANAGEMENT OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES IN THE DIGITAL ECONOMY 86

Kelman V.

MODE TOOLS FOR MANAGEMENT AND ADMINISTERING THE OBJECTS
OF THE NETWORK RETAIL 91

Tytysh B.

THE THEORETICAL INTERPRETATION OF THE COMPETITIVE RELATIONS' EVOLUTION IN THE ECONOMY 96

Public administration

Terentieva A., Kolodka A., Kolodka Y.

ANALYSIS OF MODERN SCIENTIFIC APPROACHES TO ASSESSMENT CRISIS MANAGEMENT
OF INFORMATION THREAT DURING RUSSIAN-UKRAINIAN WAR
AND THEIR WAYS IMPROVEMENT 103

Vasyliiev I., Tyshchenko V., Yeremenko S., Pruskyi A., Skorobagatko T.

ACTIONS OF THE POPULATION IN EMERGENCY SITUATIONS IN THE CONDITIONS MARTIAL LAW 107

Dubrova O.

PROPOSALS FOR IMPROVING THE MECHANISM OF FORMATION OF INTELLECTUAL CAPITAL
AT THE LEVEL OF HIGHER EDUCATION 113

Gryn D.

THEORETICAL ASPECTS OF PROTECTION OF HONOR, DIGNITY AND BUSINESS REPUTATION
OF PUBLIC PERSONS 119

- С. М. Халатур,
д. е. н., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8331-3341>
- О. М. Грабчук,
д. е. н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8711-864X>
- Я. Д. Богачов,
магістр з фінансів, банківської справи та страхування
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6886-3599>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.1.48

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

- S. Khalatur,
Doctor of Economic Sciences, Head of the Department of Finance, Banking
and Insurance, Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine
- O. Hrabchuk,
Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance, Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine
- Ya. Bohachov,
Master of Science in Finance, Banking and Insurance,
Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF A COMMERCIAL BANK IMPROVEMENT

Мета. Метою статті є визначити розбіжності у розумінні сутності поняття фінансових ресурсів комерційного банку та сформулювати формулювання відповідного поняття, а також визначити коректні підходи до структурної декомпозиції фінансових ресурсів.

Методика дослідження. При написанні статті було використано загальні та спеціальні методи досліджень, такі як метод абстрагування (при визначенні сутнісних характеристик розуміння фінансових ресурсів банку), семантичного аналізу (при дослідженні формулювань поняття фінансових ресурсів банку), конструювання (при уточненні формулювань поняття) та аналізу (при визначенні впливу особливостей семантичної конструкції поняття на підходи до структурної декомпозиції емпіричних об'єктів) на основі системного підходу.

У результаті проведених досліджень визначено, що існуючі формулювання поняття "фінансові ресурси банку" мають високий рівень специфічності в залежності від цілей і завдань кожного окремого дослідження. Проведений семантичний аналіз показав, що у формулюванні відповідного поняття домінують два основні підходи — статичний та динамічний, які суттєво відрізняються одне від одного за лексичним ядром, приєднаними емпіричними об'єктами та відносинами/властивостями цих об'єктів. Було сформульовано два різних визначення поняття "фінансові ресурси банку", в яких відповідно до правил формальної логіки роз'єднано елементи категорії за різними підходами. Проаналізовано існуючі системи класифікації фінансових ресурсів банку та визначено, що коректним є їх застосування для структурної декомпозиції ресурсів тільки в межах окремих підходів теоретичного розуміння сутності. Запропоновано враховувати специфіку теоретичного розуміння фінансових ресурсів банку також і при виборі методології подальших досліджень.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у розвитку теоретичних засад управління фінансових ресурсів комерційного банку за рахунок уточнення формулювання відповідних визначень за дво-

ма підходами (статичним та динамічним) на основі результатів семантичного аналізу. Практична значущість результатів дослідження полягає у більш коректному виборі методології розрахункового обґрунтування параметрів ефективного управління фінансовими ресурсами комерційного банку з урахуванням їх структурної декомпозиції на основі двох підходів розуміння сутності.

Purpose. The purpose of the article is to identify discrepancies in understanding the essence of the financial resources of a commercial bank and formulate an appropriate definition, as well as to determine the correct approaches to the structural decomposition of financial resources.

Research methodology. During the writing the article, general and special research methods were used, such as the method of abstraction (when determining the essential characteristics of understanding the bank's financial resources), semantic analysis (when studying the wording of the concept of the bank's financial resources), composition (when clarifying the wording of the concept) and analysis (when determining the influence of the features of the semantic construction of the concept on approaches to the structural decomposition of empirical objects) based on a systematic approach.

As a result of the research, it was determined that the existing formulations of the concept of the bank's financial resources have a high level of specificity, depending on the goals and objectives of each individual study. The semantic analysis that was carried out showed that in the formulation of the corresponding concept, two main approaches are dominating – static and dynamic, which differ significantly from each other in terms of the lexical core, the attached empirical objects and the relations / properties of these objects. Two different definitions of the concept of "financial resources of the bank" were formulated, in which, in accordance with the rules of formal logic, the elements of the category are separated according to different approaches.

The existing classification systems of the bank's financial resources were analyzed and it was determined that their application for the structural decomposition of resources would be correct only within certain approaches to the theoretical understanding of the essence. It is proposed to take into account the specifics of the theoretical understanding of the bank's financial resources also when choosing a methodology for further research.

The scientific novelty of the research results can be formulated in the development of the theoretical foundations for managing the financial resources of a commercial bank by clarifying the formulation of the relevant definitions in two approaches (static and dynamic) based on the results of semantic analysis. The practical significance of the results of the study lies in a more correct choice of the methodology for calculating the justification of the parameters of effective management of the financial resources of a commercial bank, taking into account their structural decomposition based on two approaches to understanding the essence.

Ключові слова: фінансові ресурси банку, грошові кошти, власні ресурси, позикові ресурси, залучені ресурси, семантичний аналіз, банківська діяльність, класифікація фінансових ресурсів

Key words: financial resources of the bank, cash, own resources, borrowed resources, involved resources, semantic analysis, banking, classification of financial resources

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних реаліях фінансово-кредитна система кожної економіки є запорукою забезпечення її поступального розвитку. Перерозподіл фінансових ресурсів через фінансово-кредитну систему здійснюється не тільки у просторі, а й у часі, забезпечуючи зростання національного доходу у майбутньому. Банки, як один із базових елементів фінансово-кредитної системи, є водночас специфічним видом економічних агентів, які як і інші агенти, функціонують на засадах комерційного розрахунку. Однак для успішного функціонування комерційних банків їм необхідно залучати значний обсяг фінансових ресурсів, забезпечуючи ефективно їх використання та управління. В умовах військової агресії, кризового стану економіки, широкого спектру соціально-економічних проблем досягнення навіть мінімальної ефективної ефективності використання фінансових ресурсів є досить важким завданням, виконання якого спроможні забезпечити тільки системні банки із значним обсягом фінансових ресурсів. Ефективне управління фінансовими ресурсами комерційного банку, відтак, стає запорукою самого їх існування та сталості функціонування фінансово-кредитної системи.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Завдання ефективного управління фінансовими ресурсами банку є одним із найбільш важливих завдань забезпечення сталості фінансово-кредитної системи держави. Не випадково цьому питанню присвячена значна кількість наукових праць як в Україні, так і за кордоном. Однак його висвітлення має багато важливих аспектів, що є специфічними стосовно розуміння сутності фінансових ресурсів банку, їх співвідношення з іншими елементами ресурсної бази банків, організації управління, специфічності обігу у певних економічних умовах, сучасних трендів трансформації та використання тощо. Теоретичним засадам управління фінансовими ресурсами банку присвячено праці Г. М. Азаренкової, М. Д. Алексєєнка, Д. О. Балактіонової, О. В. Васюренка, А. П. Вожжова, К. О. Волохатої, О. Гранько, Г. І. Капінос, С. Л. Коваль, Л. Кутідзе, К. Л. Ларіонової, О. І. Лаврушина, Ж. М. Мартинюк, А. М. Мороза, С. М. Павлюк, М. І. Савлука, І. М. Федосіка тощо. Не зважаючи на спільність об'єкту дослідження теоретичні доробки вітчизняних науковців присвячено широкому спектру питань. Зокрема, досить детально аналізується сутність

Таблиця 1. Існуючі формулювання поняття "фінансові ресурси банку"

Джерело	Формулювання
Азаренкова Г. М., Васюренко О. В., Федосік І. М. [1, 6]	«... сукупність власних, залучених і цільових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні і використовуються ним для здійснення визначеної банківської діяльності...»
Алексєєнко М. Д. [2]	«... сукупність грошових ресурсів і виражених у грошовій формі матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і можуть бути використані ними для здійснення активних операцій і надання послуг ...»
Борисенко І. І. [5]	«... сукупність власних, залучених та запозичених коштів, що знаходяться в розпорядженні і використовуються для здійснення банківської діяльності з метою отримання прибутку ...»
Волохата К. О. [7]	«... сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формуються в процесі розподілу та перерозподілу, використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку ...»
Коваль С. Л., Лаврушин О. І. [8]	«... сукупність власних і залучених коштів, що є у розпорядженні банку та використовуються для проведення активних операцій...»
Костирко Л. А., Пащенко Т. В., Агеєв М. М. [10]	«... грошові та прирівняні до них потоки коштів, які знаходяться в його розпорядженні і формуються в результаті розподілу та перерозподілу національного доходу і призначені для виконання фінансових зобов'язань та фінансування розширеного відтворення...»
Гранько О., Кутідзе Л. [11]	«... сукупність власного капіталу і залученого банком у результаті проведення пасивних і активно-пасивних операцій, а також коштів, що є в його розпорядженні і можуть бути використані для активних операцій ...»
Балактіонова Д. О., Капінос Г. І., Ларіонова К. Л. [12]	«... сукупність грошових та не грошових ресурсів (виражених у грошовій формі), які є в розпорядженні банківської установи на засадах власності (власний капітал) та тимчасового користування (залучений та позичений капітал) і спрямовується на забезпечення всіх напрямків його діяльності (отримання прибутку, забезпечення ліквідності, розвиток матеріально-технічної бази, зміцнення позицій на міжбанківському ринку)...»
Мороз А. М., Савлук М. І. [16]	«... сукупність грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для виконання своїх операцій...»
Орхова К. В., Костюков О. А. [13]	«... грошові надходження з різних джерел, що приймають форму власного і позикового капіталу і генеровані банком доходи, призначені для задоволення фінансових потреб суб'єктів економіки, виконання фінансових зобов'язань банку, відшкодування витрат за залученими коштами та отримання комерційного прибутку ...»
Присяжнюк О. П. [14]	«... власний капітал комерційного банку, його позиковий і залучений капітал, а також самостійне джерело власних коштів банку ...»
Ручищишин Н. М. [15]	«... сукупність грошових коштів і виражених в грошовій формі матеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і можуть бути використані ними для кредитно-інвестиційних операцій та надання банківських послуг ...»

поняття "банківські фінансові ресурси", провадиться співвідношення зазначеного поняття із іншими поняттями, що характеризують ресурсну базу банків та управління нею, визначаються особливості обігу фінансових ресурсів у банку та їх трансформація, значення фінансових ресурсів у функціонуванні фінансового механізму банку, їх роль та методи забезпечення банківської діяльності і т. д. При цьому у більшості наукових праць існує специфічне розуміння сутності фінансових ресурсів банку, а, відтак, виникають розбіжності стосовно їх декомпозиції, складання типології, формування методичних засад подальших досліджень та аналітичної інтерпретації. Таким чином, існує потреба в уточненні розуміння сутності та формулювання визначення самого поняття "фінансові ресурси банку", уніфікації інших теоретичних засад їх дослідження та подальших аналітичних інтерпретацій.

МЕТА СТАТТІ

Виходячи з актуальності дослідження існуючого теоретичного підґрунтя управління фінансовими ресурсами комерційного банку, метою стало визначити розбіжності у розумінні сутності поняття фінансових ресурсів комерційного банку та сформулювати формулювання відповідного поняття, а також визначити коректні підходи до структурної декомпозиції фінансових ресурсів. Об'єктом дослідження є теоретико-методологічні засади управління фінансовими ресурсами комерційного банку. Предметом дослідження є сутнісні характеристики фінансових ресурсів банку. Методологічне підґрунтя дослідження представлене методами абстрагування (при визначенні сутнісних характеристик розуміння фінансових ресурсів

банку), семантичного аналізу (при дослідженні формулювань поняття фінансових ресурсів банку), конструювання (при уточненні формулювань поняття) та аналізу (при визначенні впливу особливостей семантичної конструкції поняття на підходи до структурної декомпозиції емпіричних об'єктів) на основі системного підходу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Значна кількість наукових праць присвячена уточненню сутності та формулювання понять "фінансові ресурси банку", "ресурсна база банку", "капітал банку" тощо. Вирізняються суттєві й незначні відмінності між цими поняттями, кожне із пропонує визначень має певні нюанси в інтерпретації. Наприклад, розглядаючи сутність поняття "фінансові ресурси банку" С. Коваль [9, с. 82] рухається від часткового до загального, визначаючи сутність вкладених понять "ресурси", "фінанси", "банк", розглядаючи банк при цьому як специфічний різновид підприємств. Отримане нею визначення фінансових ресурсів банку як "...сукупності акумульованих з різних джерел коштів, які формуються в процесі розподільчих та перерозподільчих відносин і використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку ..." фактично є узагальненням широкого спектру формулювань як цього поняття, так і понять банківського капіталу і ресурсної бази банків. Синонімічність та розбіжності у розумінні сутності і формулюваннях визначень понять "банківський капітал", "ресурсна база банків", "банківські ресурси", "фінансові ресурси банків" констатується у багатьох науковців.

Г. М. Азаренкова [1, с. 12], зокрема, наголошує, що банківські ресурси мають фінансову сутність. Нижче (таблиця 1), наведено окремі формулювання поняття "фінансові ресурси банку" у працях українських науковців за період 1999—2020 рр.

Для визначення змістових відмінностей у розумінні поняття "фінансові ресурси банку" проведено семантичний аналіз, результати якого відображено на рисунку 1. Інструментально семантичний аналіз полягав у виокремленні лексичного ядра (базового поняття, яке слугує основою формулювання категорії), приєднаних емпіричних об'єктів (узагальнених у формі базової економічної категорії), відносин чи властивостей цих емпіричних об'єктів (якими вони характеризуються).

За існуючими формулюваннями поняття "фінансові ресурси банку" було виокремлено два основні підходи щодо характеристики їх сутності — статичний та динамічний.

В межах статичного підходу приєднаним емпіричним об'єктом найчастіше було поняття "кошти" або "грошові кошти", або із врахуванням джерела походження "власні, залучені та позикові кошти", що відображає грошову форму фінансових ресурсів, різний статус з точки зору права власності та знаходження у фондах ресурсів, пасиві балансу банку. Фондовий характер фінансових ресурсів означає їх дискретність за моментами часу та визначеність з точки зору кількісної оцінки. Різний статус фінансових ресурсів з точки зору права власності означає розділення його правомочностей між різними суб'єктами:

- правомочність володіння для власних коштів належить банку, для залучених та позикових коштів — іншим суб'єктам;
- правомочність користування належить банку;
- правомочність розпорядження для власних коштів належить банку безумовно, для позикових коштів — належить банку з певними умовами, для залучених коштів належить іншим суб'єктам з певними умовами.

Зміст і якість умов реалізації правомочностей права власності на фінансові ресурси визначається документарно.

Таким чином, властивістю фінансових ресурсів банку є те, що вони знаходяться у користуванні банку, оскільки банк має тільки одну цю правомочність.

В межах динамічного підходу приєднаним емпіричним об'єктом є поняття "грошових надходжень", що також констатує грошову форму фінансових ресурсів, але водночас підкреслює їх континуальність та невизначеність. Якщо обсяг грошових надходжень, які банк отримує у конкретний момент часу та від конкретного джерела є визначеним, то їх обсяг за проміжок часу та правова належність у сукупності не можуть бути чітко розмежовані.

Рис. 1. Уточнене визначення поняття "фінансові ресурси банку"

Зважаючи на невизначеність обсягу фінансових ресурсів банку із динамічної точки зору втрачає сенс виокремлення окремих джерел надходження ресурсів, однак постійний їх кругообіг у процесі діяльності банку визначається напрямами, способами та механізмом використання. Отож відносини, в яких реалізується сутність фінансових ресурсів банку з динамічної точки зору це відносини забезпечення банківської діяльності.

Враховуючи зазначене вище, найчастіше формулювання поняття "фінансові ресурси банку", які зустрічаються у науковій літературі, поєднують статичний та динамічний аспекти розуміння сутності окремих його компонентів, що з точки зору формальної логіки не є виправданим та обумовлює часті дискусії з приводу уточнення змісту категорії в цілому.

Незважаючи на принципові відмінності у інтерпретації сутності поняття "фінансові ресурси банку" за статичним і динамічним підходами, його лексичне ядро було єдиним "сукупність", поняття, яке в академічному словнику інтерпретується як єдність, цілісність, сума певних об'єктів [17]. Основою відмінності поняття "сукупності" від поняття "система" полягає у відсутності у сукупності об'єктів організаційних та субординаційних зв'язків, ієрархії чи гетерархії елементів. Сукупність елементів не здатна до емерджентності, яка є продуктом функціонування системи.

Отож уточнене формулювання визначення поняття "фінансові ресурси банку" може бути наступним:

- із статичної точки зору — це сукупність власних, залучених та позикових коштів, які знаходяться у користуванні банку;
- із динамічної точки зору — це сукупність грошових надходжень банку із різних джерел, які використовуються ним для забезпечення банківської діяльності.

Часто у пропонуваній науковій літературі визначення поняття "фінансові ресурси банку" додається деталізація мети їх використання — отримання прибутку, виконання фінансових зобов'язань, надання послуг, задоволення запитів власників тощо. Однак розкриття мети ви-

користання фінансових ресурсів являє собою швидше опис їх функцій, завдань, ніж характеристику сутності.

Врахування різних аспектів прояву сутності поняття "фінансові ресурси банку" призводить до виявлення обмежень стосовно коректності застосування тих чи інших систем їх класифікації.

Зокрема, банківські фінансові ресурси класифікують за ознаками [2, 3, 4, 6, 16]:

- за джерелом утворення (власні, залучені, позикові);
- за економічним змістом відображення у балансі (заборгованість перед НБУ, заборгованість перед іншими банками, заборгованість перед клієнтами, цінні папери власного боргу, інші зобов'язання, власний капітал банку);
- місце мобілізації (мобілізовані самим банком, придбані у інших банках);
- можливість прогнозування ресурсів (такі, що піддаються прогнозуванню; такі, що не піддаються прогнозуванню);
- відображення у обліку (балансові, позабалансові);
- за строками використання (довгострокові, середньострокові, короткострокові);
- тимчасовість знаходження у розпорядженні банку (постійні, тимчасові);
- стабільність утворення (стабільні, нестабільні);
- вартість залучення (безоплатні, дешеві, дорогі).

В межах статичного підходу застосовуваними є системи класифікації фінансових ресурсів банку за ознаками джерела утворення, економічним змістом відображення у балансі, відображення у обліку, строками використання, вартості залучення. В межах динамічного підходу доцільним є використання систем класифікації за ознаками місця мобілізації, можливості прогнозування, тимчасовості знаходження у розпорядженні банку, стабільності утворення. Відповідно й типології фінансових ресурсів за використання різних підходів щодо розуміння їх сутності, будуть відрізнятися. Так само виконання аналізу динаміки та структури фінансових ресурсів банку, інтерпретація результатів аналізу повинні мати відмінності з урахуванням різних аспектів прояву сутності. Наприклад, в межах статичного підходу для формалізації кількісних залежностей, пов'язаних з обсягом фінансових ресурсів комерційних банків, доцільним є використовувати параметричні залежності чи трендовий аналіз, в межах динамічного диференціальні рівняння. Крім того, оскільки в межах динамічного підходу фінансові ресурси банку є невизначеними чи частково невизначеними, доцільною є перевірка стохастичних залежностей, застосування імовірнісного, R|S-аналізу, дисперсійного аналізу тощо.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у розумінні поняття "фінансові ресурси банку" існують два основні підходи – статичний (ґрунтується на дискретності та визначеності фінансових ресурсів банку) та динамічний (ґрунтується на континуальності, динамічності та неповній визначеності фінансових ресурсів), які часто поєднуються у єдиному формулюванні. Більш відповідним правилам формальної логіки є розділити ці два аспекти сприйняття фінансових ресурсів банку і надати їх формулювання як сукупності власних, залучених та позикових коштів, які знаходяться у користуванні банку (статичне розуміння) та як сукупності грошових надходжень банку із різних джерел, які використовуються ним

для забезпечення банківської діяльності (динамічне розуміння). Такий розподіл формулювань поняття "фінансові ресурси банку" визначає також обмеження використання підходів до їх структурної декомпозиції, побудови методології дослідження, добору інструментарію дослідження та інтерпретації отриманих результатів.

Література:

1. Азаренкова Г. М. Фінансові ресурси та фінансові потоки (теоретичний аналіз): Монографія. Харків: ПП Яковлева, 2003. 103 с.
2. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. К.: КНЕУ, 2002. 276 с.
3. Андрейків Т. Я., Сенищ П. М., Сивуляк М. М. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності. Наукові записки. Серія "Економіка". 2017. Вип. 20. С. 64-70. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf.
4. Бойко Д. І., Коковіхіна О. О., Цебенко О. В. Фінансові ресурси банку: визначення та класифікація. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2016. № 54. С. 374—377.
5. Борисенко І. І. Теоретико-суттєвий аспект дефініції "фінансові ресурси банківських установ". Культура народів Причорномор'я. 2007. № 120. С. 110—113.
6. Васюренко Л. Ф., Федосік І. М. Ресурси комерційного банку: теоретичний та прикладний аналіз: Монографія. Харків: ПП Яковлева, 2003. 88 с.
7. Волохата К. О. Сутність і значення ресурсної бази банків. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2011. № 1. С. 147—154.
8. Коваль С. Л., Лаврушин О. І. Формування фінансових ресурсів комерційних банків. Фінанси України. 2011. № 7. С. 110—115.
9. Коваль С. Теоретичні аспекти фінансових ресурсів банку. Світ фінансів. 2011. № 2. С. 82—90.
10. Костырко Л. А., Пашенко Т. В., Агеев М. М. Управление ресурсной базой коммерческого банка. Луганск: ВУГУ, 1999. 235 с.
11. Кутідзе Л. С., Гранько О. А. Структура залучених фінансових ресурсів комерційним банком. Економічний простір. 2009. № 23/2. С. 131—139
12. Ларіонова К. Л., Капінос Г. І., Балактіонова Д. О. Проблеми формування фінансових ресурсів банківської системи України в умовах фінансової нестабільності. Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". 2020. № 6. С. 7—16.
13. Орєхова К. В., Костюков О. А. Сутність фінансових ресурсів банку та особливості їх формування в Україні. Modern Economics. 2019. № 18. С. 124—129. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>
14. Присяжнюк О. П. Джерела формування та зміцнення ресурсної бази комерційних банків в Україні. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: Зб. наук. праць. 2011. № 31. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/socgum/pprbsu/201131/113127.pdf>
15. Руцишин Н. М. Фінансові ресурси банку та особливості їх формування в сучасних умовах. Збірник наукових праць ДЕУТ. Серія "Економіка і управління". 2014. № 30. С. 263—279.
16. Савлук М. І., Мороз А. М., Пуховкіна М. Ф. та ін. Гроші та кредит: Підручник/ за заг. ред. М. І. Савлука. К.: КНЕУ, 2006. 744 с.

17. Словник української мови: Академічний тлумачний словник. 1978. Т. 9. С. 832.

18. Khalatur S., Velychko L., Pavlenko O., Karamushka O. Huba M. (2021). A model for analyzing the financial stability of banks in the VUCA-world conditions. *Banks and Bank Systems*, 16 (1), 182—194. URL: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.16\(1\).2021.16](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.16(1).2021.16)

19. Khalatur S., Vinichenko I., Volovyk D. (2021). Development of modern business processes and outsourcing activities. *Baltic Journal of Economic Studies*, 7 (3), 195–202. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>

20. Khalatur S., Masiuk Y., Kachula S., Brovko L., Karamushka O., Shramko I. (2021). Entrepreneurship development management in the context of economic security. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 9 (1): 558—573. URL: [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1\(35\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1(35))

21. Khalatur S., Kuprina N., Kurbatska L. (2021). New business strategies formation of enterprises and outsourcing development as a condition for increasing competitiveness in the markets of Europe and Ukraine: comparative analysis. *Baltic Journal of Economic Studies*, 7 (4), 203—213. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-4-203-213>

22. Khalatur S., Pavlova H., Vasilieva L., Karamushka D., Danilevica A. (2022). Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 9 (4), 56—76. URL: [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3))

References:

1. Azarenkova, Gh. M. (2003), *Finansovi resursy ta finansovi potoky (teoretychnyj analiz)* [Financial resources and financial flows (theoretical analysis)], Kharkiv, Ukraine.

2. Alekseyenko, M. D. (2002), *Kapital banku: pytannia teorii i praktyky* [Bank capital: issues of theory and practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.

3. Andreikiv, T. Ya., Senyshch, P. M. and Syvuliak, M. M. (2017), "The essence and significance of the bank's financial resources in ensuring its stability", *Naukovi zapysky. Seriya "Ekonomika"*, Vol. 20, Pp. 64—70, available at: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf (Accessed 25 Dec 2022).

4. Boiko, D. I., Kokovikhina, O. O. and Tsebenko, O. V. (2016), "Bank financial resources: definition and classification", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, Vol. 54, Pp. 374—377.

5. Borysenko, I. I. (2007), "Theoretical and essential aspect of the definition of "financial resources of banking institutions", *Culture of the peoples of the Black Sea*, vol. 120, Pp. 110—113.

6. Vasjurenko, L. F. and Fedosik, I. M. (2003), *Resursy komertsijnogo banku: teoretychnyj ta prykladnyj analiz* [Resources of a commercial bank: theoretical and applied analysis], Kharkiv, Ukraine.

7. Volokhata, K. O. (2011), "The essence and importance of the resource base of banks", *Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, Vol. 1, Pp. 147—154.

8. Kovalj, S. L. and Lavrushyn, O. I. (2011), "Formation of resources of commercial banks", *Finances of Ukraine*, Vol. 7, Pp. 110—115.

9. Koval, S. (2011), "Theoretical aspects of the bank's financial resources", *World of finance*, Vol. 2, Pp. 82—90.

10. Kostyrko, L. A., Pashchenko, T. V. and Aheev, M. M. (1999), *Upravlenye resursnoj bazoj kommercheskoho banka* [Management of the resource base of a commercial bank], VUGU, Luhansk, Ukraine.

11. Kutidze, L. S. and Ghranjko, O. A. (2009), "The structure of financial resources attracted by a commercial bank", *Economic space*, Vol. 23/2, Pp. 131—139.

12. Larionova, K. L., Kapinos, H.Y. and Balaktionova, D. O. (2020), "Problems of formation of financial resources of the Ukrainian banking in conditions of financial instability", *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Series "Economic Sciences"*, Vol. 6, Pp. 7—16.

13. Oriekhova, K. V. and Kostiuikov, O. A. (2019), "The essence of the financial resources of the bank and the features of their formation in Ukraine", *Modern Economics*, Vol. 18, Pp. 124—129, available at: <https://modecon-mnau.edu.ua> (Accessed 25 Dec 2022).

14. Prysiazhniuk, O. P. (2011), "Sources of formation and strengthening of the resource base of commercial banks in Ukraine", *Problemy ta perspektyvy rozvytku bankiv'skoi systemy Ukrainy: zb. nauk. prats'*, vol. 31, available at: <http://www.nbu.gov.ua/portal/socgum/pprbsu/201131/113127.pdf> (Accessed 25 Dec 2022).

15. Ruschysyn, N. M. (2014), "Financial resources of the bank and features of their formation in modern conditions", *Zbirnyk naukovykh prats' DETUT. Seriya "Ekonomika i upravlinnia"*. vol. 30, Pp. 263—279.

16. Savluk, M. I., Moroz, A. M. and Pukhovkina, M. F. (2006), *Hroshi ta kredyt* [Money and credit], KNEU, Kyiv, Ukraine.

17. Potebnia Institute of Linguistics (1978), *Slovyk ukrains'koi movy: Akademichnyj tлумachnyj slovnyk* [Dictionary of the Ukrainian language: Academic explanatory dictionary], Vol. 9, Potebnia Institute of Linguistics, Kyiv, Ukraine.

18. Khalatur S., Velychko L., Pavlenko O., Karamushka O. and Huba M. (2021), "A model for analyzing the financial stability of banks in the VUCA-world conditions", *Banks and Bank Systems*, vol. 16 (1), pp. 182—194. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.16\(1\).2021.16](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.16(1).2021.16)

19. Khalatur, S., Vinichenko, I. and Volovyk, D. (2021), "Development of modern business processes and outsourcing activities", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 7 (3), pp. 195—202. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>

20. Khalatur, S. Masiuk, Y. Kachula, S. Brovko, L. Karamushka, O. and Shramko, I. (2021), "Entrepreneurship development management in the context of economic security", *Entrepreneurship and Sustainability*, vol. 9 (1), pp. 558—573. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1\(35\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1(35))

21. Khalatur, S., Kuprina, N. and Kurbatska, L. (2021), "New business strategies formation of enterprises and outsourcing development as a condition for increasing competitiveness in the markets of Europe and Ukraine: comparative analysis", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 7 (4), pp. 203—213. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-4-203-213>

22. Khalatur, S., Pavlova, H., Vasilieva, L., Karamushka, D. and Danilevica, A. (2022), "Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector", *Entrepreneurship and Sustainability*, vol. 9 (4), pp. 56—76. [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3))

Стаття надійшла до редакції 03.01.2023 р.